

Z cizích revuí.

ARTILERISKÝ GLASNIK čís. 19/1932.

1. Vedení a řízení střelby v zalesněném terénu — kpt. I. tř. Dj. Mitrović.

Po předchozím úvodu, pojednávajícím všeobecně o nesnázích dělostřelectva v zalesněném terénu, věnuje se autor v tomto obsáhlém a podrobném článku jen činnosti velitele oddílu a velitelů baterií; možno říci, že článek navazuje nepřímo na pojednání brig. gen. Mil. Antonijeviće, uveřejněné v 18. čísle.

Činnost velitele oddílu.

Při určování pásma působnosti jednotlivých baterií musí si býti velitel oddílu vědom, že tato pásma nemohou býti tak veliká jako v terénu normálním — přehledném, kde často bude stačiti jedno místo, z něhož bude lze přehlednouti celé pásmo působnosti oddílu. Velitel oddílu bude nucen projíti s vel. baterií celý úsek, ukázati jim pásmo oddílu i jednotlivých baterií a hned zakreslovati do mapy, proto takový průzkum vyžaduje mnoho času a péče.

Při určování vztahných bodů voliti jen body dobře znatelné a viditelné pouhým okem. V zalesněném terénu takových bodů buď vůbec nebude, nebo velmi málo, z nich jen mizivou část bude vidět ze všech pozorovatelů. Body nutno voliti tak, aby nebyla možná záměna nebo omyl. Kde vztahných bodů není, bude velitel nucen používatí čtvercovaných neb obyčejných map, což ve velké míře ztíží a zpomalí práci.

Volba pozorovatelů a organizace pozorovací služby bude velmi ztížena. Pozorovatelní na vyvýšených místech (stromy) v samé blízkosti pal. postavení baterií, budou ve většině případů bez užítu, neboť z nich nebude možno viděti rozložení předních nepř. prvků, ani jejich tyl. Pro splnění těchto podmínek musí býti pozorovatelní hodně vpředu — u předních částí vlastní péchoty. Pozorování nepř. tylu a baterií bude svěřeno balonům (které se budou moci uplatnit jen v málo případech, někdy velmi omezeně) a letectvu, které prokáže vždy neocenitelné služby svým pozorováním a snímky. Všeobecně budou vlastní pozorovatelní značně vpředu, vzdáleny od baterií. Každá baterie bude míti jednu pozorovatelní jako hlavní a jednu neb více pomocných, jichž počet bude se řídití přehledností terénu; s počtem pozorovatelů bude nutno zvětšiti pozorovací personál a prostředky. Aby pozorovací služba byla úplná, nutno využívatí zpráv vpřed posunutých částí péchoty. Těsné a nepřetržité spojení bude zde na místě. Jen dobrou organizací pozorování lze do jisté míry paralyzovati nevhodné vlastnosti zalesněného terénu; toho si musí býti vědomi také velitelé pěších jednotek a musí ulehčiti dělostřelcům jejich nesnadnou práci.

Nesnadná bude volba pal. postavení pro děla s plochými drahami; po té stránce budou nejlépe vyhovovati paseky a mýtiny, a to jejich zadní okraje. Není-li mýtin, nutno les odborně prosvětliti, kácení co možná omeziti na nejmenší míru; nejlepší budou ta místa, kde je les prořídlý nebo mladý. Rozestupy děl budou větší a budou přizpůsobeny terénu. Pro předsunuté baterie s plochými drahami se ve většině případů najde nesnadno palebné postavení; zvláště mají-li střelci na malé dálky, nutno použití větších mýtin nebo provésti značné kácení; to je však velmi obtížné. Čím více bude baterie vzdáti, tím budou dráhy zakřivenější. Baterie se strnou nebo zakřivenou drahou možno dále dopředu. Z toho vyplývá, že se v lesích vždy lépe uplatní děla se zakřivenými drahami, pro něž se též snáze nalézá pal. postavení. S výhodou možno použití zákopového dělostřelectva (minometů), jehož použití dostává v lese svůj zvláštní ráz. Mýtin rovnoběžných s frontou lze výhodně použiti na pal. postavení baterií (děl) k bočnímu postřelu.

Cesty příjezdu budou zpravidla znesnadněny hustotou lesa. Zřízených již cest využít jen s počátku (dokud se nezřídí nové cesty příjezdu), poněvadž budou zpravidla pod nepř. palbou. Zastírání je v lese velmi usnadněno; na cestách procházejících řídkým lesem lze dobře použití zastíracích mříží (závěsů).

Určení stanoviště bojového trénu nebude působiti zvláštní obtíže a bude určeno i podle mapy.

Značnou pozornost věnuje autor spojení a jeho organizaci. Upozorňuje, že ze všech pojiček nejlépe a nejjistěji splní všechny požadavky na spojení kladené telefon.

Vedení nutno co možná zapustiti do země a vyvarovati se míst, kam nepř. dělostřelectvo střelí nebo pravděpodobně bude střeliti. Aby mohlo býti vyhověno spojení, bylo by záhodno, aby každá baterie i vel. oddíl měl po 8 přístrojích a 40 km kabelu, a to jako minimum; v záloze pak mimo to polovinu uvedeného počtu. Autor uvádí, že tento požadavek zdá se na první pohled přemrštěný a že v praxi nebude ani tolik materiálu potřeby — ale často se stalo, že spojení selhalo pro nedostatek prostředků.

Vzhledem na značný počet linek by se zdálo, že v pohybné válce nebude ani času a možnosti k jich stavbě. Ale tu nutno uvážiti, že se operace v lese nemohou tak rychle rozvíjeti jako v normálním terénu, a proto se budou za těch okolností skoro všechna vedení ve většině případů moci zříditi.

Při řízení střelby bude působiti velké nesnáze udáván cílů; velitel oddílu nebude vidět zpravidla celé pásmo působnosti oddílu; nebude-li vidět cíl a nebude-li dobře informován o situaci, nebude moci uplatnit svůj vliv na činnost velitelů baterií, kteří budou muset pracovati podle vlastního rozhodnutí a event. požadavků pěchoty — práce vel. oddílu nabude pak podružného významu, ale i pak může uplatnit svůj vliv; bude vyžadovat informaci od pěchoty a od stých pomocných pozorovatelů. Velitel oddílu určí pak co nejpřesněji souřadnice cíle a oznámí je velitelům baterií. Z toho vyplývá důležitost přesných čtvercovaných map a plánů, které budou často jediným prostředkem v rukou vel. oddílů k určování cílů. Vel. oddíl i velitelé baterií musí býti v stálém a těsném kontaktu s pěchotou, aby byli informováni o situaci a mohli i samostatně zasáhnouti tam, kde třeba, nečekajíce na rozkazy vel. oddílu, kterého jsou však povinni co nejrychleji informovati.

Nepřehlednost terénu bude ztěžovati soustředění palby, ale i pak musí velitel oddílu je připravit na určitý počet nejdůležitějších cílů, které jsou v jeho pásmu.

Změna pal. postavení vyžaduje mnoho času a bedlivého předchozího průzkumu; provede se až tehdy, když je dosti spolehlivých zpráv o situaci a vyloučena každá možnost překvapení, k nimž dává les tolik příležitosti.

Činnost velitele baterie.

Obdobně jako činnost velitele oddílu je popsána činnost velitele baterie, z níž uvádím jen zajímavější věci.

Práce vel. baterie bude prováděna ve většině případů podle mapy nebo plánu (1:50.000, 1:25.000), na němž bude přesně zakreslen větší počet zjištěných bodů (pal. postavení, pozorovatelný, vztahné body atd.). Umístění děl na svazích přivrácených nebude zpravidla vyhovovati vzhledem na přestřelnost — výhodnější budou svahy odvrácené, již z toho důvodu, že se kácení zmenší na minimum a působnost děla bude větší. Prvky střelby budou určeny ve většině případů z mapy (zakreslené body). Zamíření baterie bude provedeno zpravidla goniobusolou nebo výpočtem ze souřadnic. Ze způsobů rovnoběžného postavení děl v baterii bude zpravidla prováděno vzájemné zamíření nebo s použitím úhломěrného přístroje. Přenosy střelby s použitím mapy a úhlooměru nebo výpočtem ze souřadnic. Snaha zvětšiti horizontální pásmo působnosti jednotlivých děl a získati tak dřevo, často vede k demaskování baterie. Náležitou pozornost musí věnovati velitel baterie opatřením pro boj zblízka, neboť rozhled a viditelnost je v pal. postavení malá a možnost překvapení veliká. I když bude moci baterie nepříteli zarazit, účinek šrapnelů (předčasovaný, kartáč) bude v hustém lese nepatrný. Baterie bude sice chráněna bojovým rozložením pěchoty, ale i pak hlavní úloha připadne kulometům, které nutno umístiti na potřebnou vzdálenost v boku baterie; jejich úkolem bude chrániti ji zvláště z boku a zezadu. Porost umožní nepříteli použití plynových střel; lesy (doliny, úvozy) budou jim silně postřelovány. Nepřítel bude vždy hleděti po té stránce dosáhnouti překvapení, a proto nutno zvláště dobře organisovati průzkumnou, pozorovací a hláskou službu, jakož i individuální a kolektivní ochranu lidí a zvířat. Účinek plynů bude značně zmenšen vhodným rozdělením částí baterie v terénu. Výhodné je míti několik záměnných postavení v různých směrech od pal. postavení nejméně 200 m vzdálených. Jakmile začne nepřítel střílet na baterii plyn. střelami, zaujmouti záměnné pal. postavení na té straně, odkud věje vítr. Pozorování bude velmi ztíženo zvláště v hustém lese; vzdálenost pozorovatelů od baterie bude diktovati pozorování osné s redučním poměrem, ve velké většině případů pozorování jednostranné neb oboustranné. Šrapnelů a g-šrapnelů bude používáno zřídka (k přezkoušení směru) pro malý účinek. Nejvýhodnější bude granát pro velký morální a materiální účinek. Zapalovač — okamžitý na živé, nekryté cíle, se zpožděním na ničení úkrytů atd.

Autor upozorňuje v závěru, že jen dobré mapy, s dobře podanou konfigurací terénu a přesně zakreslenými markantními body, jakož i svědomitá práce orientačních důstojníků ulehčí práci dělostřelce v zalesněném terénu. Pořízení dobrých čtvercových map a postavení signálů je důležitá práce. Nutno ji provésti již v míru; tím bude ve válce zachráněn život mnohým pěšákům. Řádná výzbroj orientačních důstojníků není ovšem při tom jedním z posledních požadavků.

2. Příklad střelby s leteckým pozorováním — J. P. P.

Průběh střelby, jakož i veškeré přípravy jsou obdobné s našimi; v celku odpovídá článek jednomu z našich „Příkladů k nauce o střelbě dělostřelectva“.

3. Krátké poučení o činnosti děl. velitelů při použití děl. měřických rot — pplk. Dragan Klaič.

V stručném přehledu uvádí zde pisatel článku hlavní zásady použití děl. měřických rot; k určení baterii ráže 120 mm a větších se hodí na menší vzdálenosti zvukoměrná četa, na větší vzdálenosti pak i pro baterie menších ráží pozorovací čety. Doba potřebná děl. měř. rotě k instalaci (t. j. průzkumu, k určení pozorovatelů, k zřízení ústředny a spojení) je 6—12 hodin, podle povahy terénu. Zahájí-li měř. rota činnost po této době, možno při zaměření jednotlivých cílů očekávati chyby asi 100 m. Má-li měř. rota pracovati přesněji, musí disponovati delší dobu, a to 24 hodinami (dva dny). Do této doby může podati zprávy o počtu nepřátelských baterií a o prostorech, v nichž jsou, nikoliv o jejich přesném umístění.

Děl. velitel usnadní měř. rotě velmi práci tím, že jí dá údaje, které shromáždil do jejího příchodu. Tím se práce velmi uspiší; vydá jí též rozkaz, který obsahuje tyto části:

1. Zprávy o nepříteli a zvláště o jeho dělostřelectvu, jakož i o umístění vlastního dělostřelectva a dělostřelectva sousedních jednotek (důvod: má vliv na umístění pozorovatelů a stanic, aby nebyly rušeny záblesky a střelbou vlastních děl).

2. Úkol divise.

3. Úkol měřické roty.

4. Pozorované pásmo měř. roty (při tom nutno dbáti toho, že měř. rota může úspěšně pracovat na úseku 8—12 km širokém a 8—9 km hlubokém).

5. Pozorované pásmo sousedních měř. rot (nutné k umístění křídelních pozorovatelů a k těsné spolupráci se sousedy, aby byla zaručena kontinuita pozorování nepřátelského dělostřelectva).

6. Hodina zahájení prací (hotovost).

7. Způsob spojení s děl. velitelem a s veliteli skupin protibaterijní činnosti.

8. Způsob přemístění pro případ útoku nebo ústupu (na menší vzdálenost se přemísťuje měř. rota po částech, přes 10 km najednou).

9. Stanoviště děl. velitele atd.

Jakmile velitel měř. roty dostane rozkaz, prostuduje mapu a provede průzkum, vydá rozkaz velitelům čet (obsahující v podstatě všechny údaje z rozkazu děl. velitele) a udá v něm prostory pro pozorovatele, stanice a ústřednu, souřadnice jednotlivých důležitých bodů, které jsou k dispozici, a způsob a směr přemístění čet při pohybu.

Dále se zmiňuje autor podrobněji o práci velitelů čet.

Děl. velitel, pro něž měř. četa pracuje, určuje dobu a způsob dodávání zpráv od ní (zpravidla jsou dodávány ráno). Každá zpráva, vyžadující neodkladného využití, dodá se děl. veliteli ihned nebo přímo té části dělostřelectva všeobecné činnosti, která jest jím určena k spolupráci s měř. rotou. Tato zpráva musí obsahovat mimo souřadnice cíle i přesnost, s níž se pracovalo, u známých již cílů musí býti uvedeno, které souřadnice jsou přesnější.

Nejdůležitější činnost měř. roty náleží do doby před vlastním útokem, kdy nutno shromáždit co nejvíce zpráv o nepř. dělostřelectvu, a zvláště o těch bateriích, které z jakýchkoli důvodů unikly vzdušnému a pozemnímu pozorování. Materiál, kterého není používáno, je připraven k přemístění dopředu při úspěchu.

Během silné děl. palby a boje přestává činnost měř. roty na pozorování bojiště a zjišťování pal. postavení nových nepř. baterií. Během pohybu (pronásledování), kdy nemůže pracovat, doprovází vojska a zahajuje znovu činnost při ustálení fronty.

Mjr. Čeněk Schmidt.